

POSTANOWIENIE

Dnia 8 listopada 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marian Kocon (przewodniczący)

SSN Bogumiła Ustjanicz

SSN Karol Weitz (sprawozdawca)

w sprawie ze skargi T. S.

o wznowienie postępowania zakończonego

prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 12 stycznia 2016r., sygn. akt I ACa [...] wydanym

w sprawie z powództwa T. S.

przeciwko E. K., G. T. – F. i J. R.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 8 listopada 2018 r.,

zażalenia T. S.

na postanowienie Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 19 października 2017 r., sygn. akt I ACa [...],

**uchyla zaskarżone postanowienie i pozostawia
rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego
w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 19 października 2017 r. Sąd Apelacyjny w [...] odrzucił wniesioną przez powoda T. S. skargę o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem tego Sądu z dnia 12 stycznia 2016 r., sygn. akt I ACa [...], w sprawie z powództwa T. S. przeciwko E. K., G. T.-F. i J. R. o zapłatę. Wyrokiem z dnia 12 stycznia 2016 r. Sąd Apelacyjny oddalił apelację powoda od wyroku Sądu Okręgowego w P. z dnia 26 lutego 2015 r., sygn. akt I C [...], którym oddalono powództwo powoda o zapłatę.

Skarżący powołał się w skardze na podstawę wznowienia w postaci wykrycia okoliczności faktycznych i dowodów mogących mieć wpływ na wynik sprawy, z których nie mógł skorzystać w prawomocnie zakończonym postępowaniu (art. 403 § 2 k.p.c.). Jako wykryte dowody wskazał protokół z wizji lokalnej z dnia 8 września 2010 r., pismo Starostwa Powiatowego w B. z dnia 17 stycznia 2011 r., świadków T. L. i B. D. oraz decyzję Wojewody [...] z dnia 18 sierpnia 1998 r. Dowody te miały wskazywać na to, że pozwane G. T.-F. i E. K. miały wiedzę co do rzeczywistego stanu prawnego urządzenia piętrzącego wodę (jazu) usytuowanego na rzece G. w dacie zawarcia warunkowej umowy sprzedaży nieruchomości z dnia 16 grudnia 2011 r. Okoliczność ta w ocenie skarżącego miała znaczenie dla wyniku sprawy, ponieważ Sądy obu instancji w prawomocnie zakończonym postępowaniu uznały, iż skarżący – będący powodem – nie udowodnił, aby w chwili zawarcia wskazanej umowy obie pozwane wiedziały, iż sporny jaz nie stanowi ich własności. Skarżący podkreślił także, że w prawomocnie zakończonym postępowaniu nie mógł powołać wskazanych dowodów, gdyż nie wiedział wówczas o ich istnieniu. Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w [...] przekazał Sądowi Okręgowemu w P. pismem z dnia 18 lutego 2015 r. dokumenty dotyczące jazu, ale wśród nich nie odnotowano decyzji z dnia 18 sierpnia 1998 r. i protokołu z wizji z dnia 8 września 2010 r. Skarżący nie wiedząc o wizji z dnia 8 września 2010 r. nie miał również wiedzy o świadkach mających informacje o tej wizji, w tym przede wszystkim o świadku T. L..

Sąd Apelacyjny przyjął, że skarga o wznowienie nie jest oparta na ustawowej podstawie, jeżeli – mimo sformułowania podstawy skargi w sposób odpowiadający treści przepisów art. 401 - 404 k.p.c. – z uzasadnienia skargi wynika, że podnoszona w niej podstawa nie zachodzi. Wskazał, że okoliczność faktyczna dotycząca stanu świadomości pozwanych co do stanu prawnego jazu była przedmiotem dowodzenia w sprawie, w związku z czym nie stanowi ona nowej okoliczności. Podkreślił też, że okoliczność ta nie miała ostatecznie wpływu na wynik sprawy. Sąd Apelacyjny w [...] w uzasadnieniu wyroku z dnia 12 stycznia 2016 r. podkreślił, że twierdzenie powoda o wprowadzeniu go w błąd przez sprzedające stoi w sprzeczności z tym, iż to powód w toku procesu podnosił, iż jego doświadczenie pozwoliło mu na powzięcie wątpliwości co do kwestii własności jazu. Sąd wskazał też, że powód przyznał także, iż po podpisaniu umowy warunkowej z dnia 16 grudnia 2011 r., a przed zawarciem umowy przeniesienia własności nieruchomości poprosił pozwane o wyjaśnienie sytuacji, a nawet zawiózł je w tym celu do urzędu w Ł., gdzie został przekonany, że jaz należy do Skarbu Państwa. Ponadto, przy zawieraniu umowy przeniesienia własności powód wiedział już, że urządzenie to nie jest własnością sprzedających. Fakt, że sprzedające nie kontaktowały się z powodem w sprawie rozwiązania umowy warunkowej z dnia 16 grudnia 2011 r., nie stanowił przy tym żadnej przeszkody dla ewentualnej rezygnacji z zawarcia umowy przenoszącej własność.

Uznając, że skarga nie jest oparta na ustawowej podstawie, Sąd Apelacyjny odrzucił ją na podstawie art. 410 § 1 k.p.c.

Zażalenie na postanowienie z dnia 19 października 2017 r. złożył skarżący. Zarzucił naruszenie przepisów art. 410 § 1 i art. 403 § 2 k.p.c. Wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W okolicznościach sprawy kluczowe znaczenie ma zarzut naruszenia art. 410 § 1 dotyczący przekroczenia granic kognicji sądu badającego, czy skarga o wznowienie oparta jest na ustawowej podstawie.

W judykaturze i literaturze rozbieżności wywołuje kwestia, czy sąd badający dopuszczalność skargi o wznowienie (art. 410 § 1 k.p.c.) rozważa tylko, czy podana

w skardze podstawa wznowienia odpowiada jednej z podstaw, które przewidziane są w kodeksie postępowania cywilnego (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 sierpnia 2007 r., III UZ 9/07, OSNP 2008, nr 19-20, poz. 303, z dnia 25 listopada 2011 r., II CZ 86/11, niepubl., z dnia 12 maja 2016 r., IV CZ 25/16, nie publ., z dnia 12 maja 2016 r., IV CZ 25/16, nie publ., z dnia 14 marca 2017 r., II CZ 163/16, nie publ., i z dnia 15 marca 2018 r., III CZ 8/18, nie publ.), czy też także to, czy podana w skardze podstawa wznowienia rzeczywiście istnieje (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 lutego 2006 r., I PZ 33/05, OSNP 2007, nr 3-4, poz. 48 i z dnia 20 maja 2011 r., III CO 5/11, OSNC 2012, Nr 2, poz. 21, z dnia 6 lutego 2018 r., III UZ 11/17, nie publ. i z dnia 28 lutego 2018 r., II CZ 105/17, nie publ.), przy czym nawet w ramach drugiego z tych zapatrywań podkreśla się, że odrzucenie skargi o wznowienie postępowania dlatego, że już z jej uzasadnienia wynika, iż przytoczona podstawa wznowienia nie występuje, jest możliwe tylko wtedy, gdy nie istnieją w tym względzie żadne wątpliwości (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 6 czerwca 2012 r., IV CZ 38/12, niepubl., z dnia 20 czerwca 2015 r., II CZ 93/14, niepubl.).

Należy przyjąć, że zadanie sądu, który ocenia, czy skarga o wznowienie jest oparta na ustawowej podstawie wznowienia (art. 410 § 1 k.p.c.), polega na tym, że ma on ocenić, czy podana w skardze podstawa jest w ogóle przewidziana w ustawie, i czy powołane przez skarżącego okoliczności faktyczne dadzą się zakwalifikować w sposób abstrakcyjny pod którąkolwiek z podstaw przewidzianych w ustawie, tj. czy wypełniają hipotezę którejkolwiek z norm opisujących ustawowe znamiona podstawy wznowienia. Badając, czy skarga jest oparta na ustawowej podstawie wznowienia, sąd bierze pod uwagę jedynie treść twierdzeń faktycznych zawartych w skardze i nie weryfikuje ich prawdziwości. Zakładając prawdziwość tych twierdzeń sąd sprawdza, czy mógłby dokonać ich subsumpcji pod hipotezę którejkolwiek z przewidzianych w ustawie podstaw wznowienia, co wiąże się z istotą rzeczy z koniecznością dokonania wykładni hipotezy norm opisujących ustawowe podstawy wznowienia.

Rezultatem tych zabiegów powinno być ustalenie, wyłącznie na podstawie treści skargi, czy - przy założeniu prawdziwości twierdzeń faktycznych zawartych w jej uzasadnieniu - mogłaby ona być uzasadniona, czyli wznowienie postępowania

mogłoby okazać się dopuszczalne, a nie to, czy w rzeczywistości istnieje powołana przez skarżącego podstawa wznowienia, czyli, czy wznowienie postępowania jest rzeczywiście dopuszczalne (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 12 maja 2016 r., IV CZ 25/16, nie publ., z dnia 14 marca 2017 r., II CZ 163/16, nie publ., i z dnia 15 marca 2018 r., III CZ 8/18, nie publ.).

Sąd Apelacyjny, badając, czy skarga o wznowienie postępowania złożona przez skarżącego została oparta na podstawie określonej w art. 403 § 2 k.p.c., rozważał nie tylko kwestię, czy powołał się on na możliwy wpływ wykrytych przez niego środków dowodowych na wynik sprawy zakończonej wyrokiem z dnia 12 stycznia 2016 r., lecz dokonał także merytorycznej oceny tej kwestii, tj. rozpatrywał, czy środki te miały rzeczywisty wpływ na wynik sprawy ze względu na znaczenie dla tego wyniku okoliczności, którą skarżący chciał nimi wykazać, a stwierdziwszy, że środki te nie miały wpływu na wynik sprawy, odrzucił skargę. Taka ocena i przyjęte w jej wyniku ustalenie, że wskazana w skardze o wznowienie podstawa wznowienia w rzeczywistości nie wystąpiła, oznaczało przesądzenie, że skarga jest bezzasadna, a nie niedopuszczalna. Oparcie skargi o wznowienie na podstawie określonej w art. 403 § 2 k.p.c. w zakresie, w którym chodzi o możliwy wpływ wykrytych okoliczności lub środków dowodowych na wynik sprawy, polega na przedstawieniu w skardze twierdzenia, że w ocenie skarżącego mogły mieć one wpływ na wynik sprawy oraz wyjaśnieniu, na czym – według skarżącego – wpływ ten miał polegać. Sąd, badając, czy skarga jest oparta w tym zakresie na podstawie określonej w art. 403 § 2 k.p.c., ogranicza się do ustalenia, czy takie twierdzenie i wyjaśnienie znalazło się w skardze (jej uzasadnieniu), nie bada zaś, czy twierdzenie to jest w jego ocenie prawdziwe (prawidłowe). Badanie prawdziwości (prawidłowości) tego twierdzenia lokuje się już w ocenie zasadności skargi o wznowienie (por. *mutatis mutandis* postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 marca 2018 r., III CZ 8/18, nie publ.).

Sąd Apelacyjny naruszył wobec tego art. 410 § 1 k.p.c. przekraczając granice kognicji, które są zakreślone w tym przepisie dla oceny, czy skarga o wznowienie jest oparta na ustawowej podstawie.

Z tych względów, na podstawie art. 398¹⁵ § 1 w związku z art. 394¹ § 3 i art. 406 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.